

8. Ranciere R., Tornell A. and Vamvakidis A. Currency Mismatch, Systemic Risk and Growth in Emerging Europe / R. Ranciere, A. Tornell and A. Vamvakidis (2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.631.6473&rep=rep1&type=pdf>.
9. Peydro Jose-Luis. Credit cycles and systemic risk / Jose-Luis Peydro // Els Oposcles del CREI. – num. 35 December 2013. – P. 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://crei.cat/files/filesOpuscle/41/140210124213_ENG_35_ang.pdf.
10. Favara G. Credit Supply and the Price of Housing / G. Favara, J. Imbs. –
11. May 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.jeanimbs.com/papers2_files/Favara_Imbs_May2014.pdf.
12. Christian Laux and Christian Leuz. Did Fair-Value Accounting Contribute to the Financial Crisis? / L. Christian, L. Christian // Forthcoming in the Journal of Economic Perspectives 2010. – 42 p.
13. Pozsar Z, Adrian T., Ashcraft A., Boesky H. Shadow Banking/ Zoltan Pozsar, Tobias Adrian, Adam Ashcraft, Hayley Boesky. // Staff Report No. 458 - February 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.newyorkfed.org/medialibrary/media/research/staff_reports/sr458.pdf.

Анотація. В дослідженні розроблені концептуальні основи системного ризику. Предложена сучасна трактовка системного ризику в банківському делі, визначені його властивості; предложена класифікація факторів, приводячих до його накопленню і реалізації (поведенчіські; слідственні; визначаємі тенденціями розвитку світових ринків; структурні), охарактеризовані його рівні і фази.

Ключові слова: системний ризик, моральний ризик, асиметрія інформації, колективне поведіння, макроекономічні і фінансові дисбаланси.

Summary. The concept of systemic risk has been developed in the article. The modern interpretation of systemic risk in the banking business is proposed, its properties are determined. The classification of factors that lead to its accumulation and implementation (behavioral, consequential, determined by the trends of development of world markets, structural) has been proposed, its levels and phases are characterized.

Key words: systemic risk, moral hazard, asymmetry information, herd behavior, macroeconomic and financial imbalances.

УДК 332.14:330.1(477)

Жукова Н. В.

*аспірант відділу регіональної політики
Національного інституту стратегічних досліджень*

Zhukova N. V.

*postgraduate of regional policy department,
National Institute of Strategic Studies*

ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МАЛИХ МІСТ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

ECONOMIC INTERESTS OF SMALL TOWNS SUSTAINABLE DEVELOPMENT WITHIN THE SYSTEM OF STATE ECONOMIC SECURITY

Анотація. У статті визначено сутність та особливості прояву економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави. На засадах системного підходу визначено сутність економічних інтересів та особливості прояву економічних інтересів сталого розвитку малих міст. Розглянуто особливості розвитку малих міст у країнах ЄС та в Україні, окреслено системні проблеми розвитку малих міст України. Визначено пріоритетні економічні інтереси сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави з урахуванням економічного, екологічного та соціального складників на засадах людиноцентричного підходу.

Ключові слова: сталий розвиток, економічна безпека, економічні інтереси, мале місто, економічні інтереси сталого розвитку малих міст, економічний, екологічний, соціальний складники сталого розвитку, людиноцентричний підхід.

Вступ та постановка проблеми. Економічна безпека малих міст є невід'ємним складником стабільного розвитку регіональної економіки, регіонального розвитку будь-якої країни, основою формування та розвитку людського та інноваційного капіталу на місцевому рівні. Малі міста є зв'язуючою ланкою між великими містами, урбанізованими та сільськими територіями, відіграють важливу роль у сприянні коопераційним зв'язкам та інтеграційним процесам, стримують депопуляцію сіль-

ських територій, з одного боку, і перенаселення великих міст – з іншого. У ХХІ ст. економічна безпека малих міст усе частіше поєднується з переходом до сталого розвитку. Класичне універсальне розуміння сталого розвитку (як синергії економічного, екологічного, соціального виміру процесів економічного зростання) потребує усвідомлення сутності економічних інтересів, що концентрують у собі стимули та мотиви до реалізації сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки дер-

жави. Саме економічні інтереси виступають як форма прояву економічних потреб; використовують наявні фактори економічного зростання для їх задоволення, визначають шляхи вдосконалення та інноваційного оновлення задіяних факторів; формують спонукальні мотиви задля задоволення визначених економічних потреб. Отже, забезпечення сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави потребує визначення сутності економічних інтересів, що супроводжують та стимулюють цей процес. Виокремлення та систематизація економічних інтересів сталого розвитку малих міст, аналіз їх взаємозв'язку з регіональними та національними економічними інтересами, дослідження їх співвідношення з досягненням економічної безпеки малого міста в системі економічної безпеки держави є актуальною науковою проблемою, яка має як теоретичне, так і вагомим практичне значення, що й зумовлює проведення даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню змісту та сутності національних економічних інтересів традиційно приділялося багато уваги в політичній економіці, «економікс». У вітчизняній економічній науці різні аспекти формування економічних інтересів висвітлено в роботах М. Єрмошенка, В. Онищенко, В. Предборського та ін. [1–3]. Проблематика співвідношення економічних інтересів та економічної безпеки висвітлена у працях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як М. Олсон, Дж. Елстер, А. Коул, О. Власюк, В. Шлемко та ін. [4–8]. Дослідженню питань реалізації економічних інтересів на рівні регіону та міста присвячено роботи К. Портні, А. Себулла, Л. Шевченко та ін. [9–11].

Традиційно в економічній науці йдеться про економічні інтереси домашніх господарств, підприємців, держави – основних суб'єктів господарювання на місцевому, регіональному та загальнонаціональному рівнях. Водночас в умовах децентралізації регіонального управління, надання місцевим громадам більше прав та повноважень виникає потреба у визначенні економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави. Це питання напряму пов'язано з людиноцентричною концепцією сталого розвитку та її практичним утіленням на місцевому рівні, на рівні міст, а також малих міст (зокрема, в умовах України). Дослідження природи виникнення та сутності економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави відповідає вимогам існування розвиненої ринкової економіки, формує матеріальну базу для реалізації принципу субсидіарності, визначає роль та місце економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі регіональних економічних інтересів та в системі економічної безпеки держави.

Метою даної роботи є визначення сутності та особливостей прояву економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави. Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- обґрунтувати системний підхід до дослідження та визначення сутності понять «економічні інтереси» та «економічні інтереси сталого розвитку малих міст»;
- визначити особливості розвитку малих міст у країнах ЄС та в Україні;
- дослідити сферу пріоритетних економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави з урахуванням економічного, екологічного та соціального складників на основі людиноцентричного підходу.

Результати дослідження. Тісний зв'язок між категоріями «економічна безпека» та «економічні інтереси»

відзначено у роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців [1; 4; 5; 7], адже від змістового наповнення категорії «економічні інтереси» залежать форми, методи і засоби забезпечення безпеки, а «сама суперечність у конкретному змісті інтересів є джерелом внутрішніх і зовнішніх загроз безпеці» [7, с. 13]. Дослідження українських та зарубіжних учених [9; 11] доводять важливість категорії «економічні інтереси» у системі забезпечення економічної безпеки держави, разом із тим трактування цього терміну потребує подальшого розвитку.

У сучасній економічній науці економічні інтереси розглядаються як стимул та спонукальний мотив господарської діяльності людей, як форма прояву потреб щодо отримання соціально-економічних благ, як прояв економічних відносин і водночас – суперечностей, як причина та умови взаємодії економічних суб'єктів [1; 7; 11]. Деякі вчені співставляють поняття національних економічних інтересів із «цінностями», що враховують і культурні надбання народу [3; 8]. Пріоритетності набуває системний підхід у дослідженні економічних інтересів (урахування комплексної взаємодії нормативно-правових, інституційних та організаційно-економічних заходів) [2]. Доцільність такого підходу особливо чітко проявляється під час дослідження економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави, адже у визначенні мети таких економічних інтересів будуть ураховуватися всі аспекти – від задоволення економічних потреб людини (суб'єктів господарювання), отримання максимального прибутку (результату) до реалізації економічних відносин, взаємодії та саморозвитку економічних суб'єктів малих міст у системі економічної безпеки.

Формування економічних інтересів на будь-якому рівні національного господарства відбувається в результаті взаємовідносин людей (домашніх господарств), підприємців, суб'єктів господарювання, їх взаємодії на основі спільності інтересів, у тому числі економічних. Від індивідуальних, групових економічних інтересів трансформуються у суспільні економічні інтереси, спрямовані на забезпечення соціально-економічних потреб суспільства та дотримання економічної безпеки. Класифікація «національних економічних інтересів» представлена в табл. 1.

У XXI ст. процеси урбанізації, економічні інтереси міст мають усе більший вплив на суспільні економічні інтереси, на економічну безпеку регіону (території), на економічну безпеку міста [6; 9; 10]. У розвинутих країнах світу понад 70% населення проживає на урбанізованих територіях, у містах. Саме тому в системі національних економічних інтересів посилюється роль економічних інтересів міст, авторське визначення яких наведено нижче.

Економічні інтереси міста (малого міста) – це сукупність особистих і колективних інтересів усіх діючих у місті суб'єктів господарювання, що визначається та індивідуалізується як органами публічного управління міста (малого міста), так і зацікавленими особами, громадами, громадськими організаціями, що діють у містах (малих містах). Економічні інтереси міста (малого міста) виникають на основі кооперації та інтеграції, їх утілення базується на різноманітні форм власності й методів господарювання, на дотриманні конкурентоздатності та вільному виборі форм, інструментів та механізмів ведення економічної діяльності (зокрема, у сфері сталого розвитку) всіма суб'єктами господарювання, що розташовані та діють у місті (на рівні малого міста). Економічні інтереси міста (малого міста) формують спонукальні мотиви та мотивацію окремих осіб (людини, членів громади),

Класифікація національних економічних інтересів

Кваліфікаційні ознаки	Види економічних інтересів
За ступенем важливості	Життєво важливі, стратегічні; тактичні
За тривалістю дії	Довготермінові, середньотермінові, короткотермінові
За характером зіткнення	Паралельні, конфронтаційні, розбіжні, спільні
За місцем дії	Внутрішні, зовнішні
За ступенем реалізації	Не реалізовані, частково реалізовані, реалізовані
За сферами розповсюдження	Виробничі, фінансові, зовнішньоекономічні, технологічні, інституційні, військово-економічні, соціально-економічні, демографічні, екологічні
За об'єктом впливу	Функціональні, структурні
За ступенем стійкості	Поточні, тактичні, постійні, стратегічні
За характером взаємного впливу	Підсилюючи, нейтральні, послаблюючі, комплексної дії
За типом інституціонального закріплення	Формалізовані, неформалізовані
За джерелом виникнення	Загальносуспільні, класові, вузькокорпоративні
За характером очікуваних результатів	Матеріальні (практичні), духовні (ідеальні), інституційні
За ступенем охоплення спільноти	Суспільні (групові, регіональні, національні), приватні (індивідуальні)
За ієрархією	Державні, колективні, індивідуальні
За важливістю	Первинні, вторинні
За часом	Поточні, перспективні, короткострокові, середньострокові, довгострокові
За територіальною атрибутикою	Місцеві (локальні), регіональні, національні, континентальні, глобальні
За природою ресурсів	Трудові, виробничі, фінансові, земельні, енергетичні тощо
За доступністю та якістю сфери послуг	Медичні, освітні, культурні, розважальні, соціально-побутові, інформаційні,

Джерело: складено автором за [3; 8; 11]

Таблиця 2

Класифікація міст у країнах ЄС (станом на 2014 р.) та в Україні (станом на 2016 р.)

Кількість міст за розміром населення	Кількість		%, від загальної кількості міст	
	ЄС	Україна	ЄС	Україна
Міста мегаполіси (більше 1 млн. мешканців)	18	3	0,5	0,7
Великі міста(від 100 тис. до 1 млн.)	363	38	28,5	8,7
Міста(від 50 тис. до 100 тис.)	698	42	20,5	9,7
Малі міста	2504	352	67	80,9

Джерело: складено автором за [13; 14]

колективу (громади міста, громадських організацій, органів місцевого самоврядування), держави (представників виконавчої, судової, законодавчої гілок влади в місті), представників інших держав (як фізичних, так і юридичних осіб) для спонукання та задоволення економічних суб'єктів до мотивованої діяльності задля задоволення економічних, соціальних та інших потреб розвитку міста (малого міста), у т. ч. у сфері сталого розвитку міста (малого міста).

Практичне втілення економічних інтересів міста напряму впливає на забезпечення економічної безпеки міста, регіону, держави. Економічні інтереси міста, соціально-економічний розвиток міста – це складне, багатоієрархічне явище, адже кожне місто має унікальні історико-культурні особливості, різний рівень економічного розвитку, різні масштаби власних та залучених ресурсів розвитку, унікальну спеціалізацію та структуру виробництва; кожне місто задіює різні інструменти та механізми для забезпечення стабільного та ефективного функціонування виробничого, трудового, науково-технічного, ресурсного, інституційного та інтелектуального потенціалу розвитку. Поряд із цим економічні інтереси міста мають і спільні ознаки. Так, розвиток та реалізація економічних інтересів міста (малого міста) можуть бути досягнені лише за умови дотримання таких принципів:

– чіткої субординації економічних інтересів, підпорядкування діяльності суб'єктів підприємницької діяльності,

окремих фізичних та юридичних осіб загальним економічним інтересам міста (у т. ч. малого міста), які, своєю чергою, підпорядковуються регіональним економічним інтересам;

– гармонізації інтересів міста (малого міста) та регіону шляхом знаходження компромісів, прийняття взаємовигідних угод щодо форм, методів, принципів здійснення зацікавленими партнерами законодавчо унормованих різновидів економічної активності;

– в основі економічних інтересів міста (малого міста) мають бути цілі, пов'язані із забезпеченням комфортного та безпечного проживання людини на всій території міста (малого міста), адже саме людина була, є та буде основною метою соціально-економічного розвитку на рівні міста (малого міста), регіону, країни у цілому [12].

Економічні інтереси сучасного міста спрямовані на максимальне задоволення потреб його системного розвитку (забезпечення виробничої та невиробничої інфраструктур, благоустрою, транспортних розв'язок, житлового та офісного будівництва, розвитку об'єктів соціальної, медичної, культурної сфери) тощо; орієнтовані на задоволення потреб територіальної спільноти (громади), задоволення матеріальних та духовних потреб людей – мешканців міст.

Міста різняться за розміром (площею), кількістю мешканців, їх внеском у забезпечення економічного зростання країни. У табл. 2 наведено класифікацію міст у країнах ЄС та в Україні.

Як свідчать дані табл. 2, переважну кількість міст і в країнах ЄС (67% від загальної кількості міст), і в Україні (80,9% від загальної кількості міст) становлять саме малі міста. Відповідно до офіційних статистичних даних, у країнах ЄС у 2 504 малих містах мешкає близько 56% від загальної кількості населення, а в Україні у 352 малих містах проживає близько 22% населення нашої держави. У країнах ЄС малі міста є надзвичайно комфортними для проживання, що приваблює до них представників середнього класу, адже земля в малих містах дешевша, ніж у мегаполісах, що сприяє приватному будівництву житлових будинків; високі стандарти розвитку об'єктів інфраструктури (транспортної, соціальної, виробничої, сфери послуг, мережі Інтернет та цифрових комунікацій), а також наявність власного транспорту дають змогу мешканцям малих міст бути гарантовано долученими до всіх благ урбанізованих територій, отримуючи разом із тим екологічні переваги проживання за межами мегаполісу. За оцінками експертів, у найближчі десять-двадцять років кількість населення країн ЄС, що проживатимуть у малих містах, зростатиме (до 70% від загальної кількості населення) [15], що пов'язано зі зростанням прошарку середнього класу, скороченням питомої ваги бідного населення та збільшенням зайнятих, які можуть працювати дома, а не в офісі.

В умовах України малі міста відіграють важливу роль в інтеграції міського і сільського середовища у виробничому, транспортному, соціальному та інфраструктурному просторі, формують так звану «резервну армію праці» для підприємств, розташованих у великих містах та обласних центрах, що розташовані близько від малих міст. За останнє десятиліття розвиток малих міст України стикається із системними загрозами: демографічного походження (старіння населення, низький рівень наро-

джуваності, відтік працездатного населення віком від 18 до 40 років до великих та середніх міст); соціального походження (зростання диспропорції доходів та збідніння малозабезпечених верств населення із соціальною та просторовою сегрегацією); екологічного походження (нерациональне поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ), неефективність використання енерго- і теплоресурсів; загострення проблем із водопостачанням та водовідведенням); економічного походження (низький рівень розвитку підприємництва, закриття містоутворюючих підприємств, занепад виробничої, транспортної систем і сфери послуг). У таких умовах можна стверджувати, що малі міста в Україні опиняться перед загрозами вимирання, оскільки відсутність достатньої кількості робочих вакансій та гідних умов проживання для людини викликати процес внутрішньої міграції мешканців малих міст до обласних центрів, великих міст, які матимуть більше переваг для комфортного, безпечного проживання людини. Для попередження настання такої негативної ситуації слід визначити економічні інтереси малого міста (відповідно до специфіки розвитку України) (табл. 3).

Основа малого міста становить соціально-територіальна спільнота, а саме об'єднання людей, які постійно проживають на території малого міста, мають міжособистісні внутрішні економічні й суспільні зв'язки та відносини, особливі природно-географічні та соціальні умови життєдіяльності, що загалом впливає на формування специфічних економічних інтересів малого міста. Останні не можуть дублювати або зводитися до регіональних або державних економічних інтересів, які повною мірою не враховують інтереси з комплексного розвитку території малого міста, не ставлять пріоритетом ефективність заходів із раціонального використання наявних ресурсів

Таблиця 3

Економічні інтереси малого міста

Сфера застосування	Економічний інтерес
Економічний компонент	Відповідність рівня життя населення, його окремих прошарків та груп регіональним і державним стандартам. Наявність місцевих бюджетно-фінансових економічних засобів регулювання економіки малого міста, підвищення інвестиційної привабливості малого міста. Формування умов для якісного відтворення робочої сили, у т. ч. шляхом стимулювання розвитку малого бізнесу
Соціальний компонент	Розвиток та/або диверсифікація місцевого трудового, природно-ресурсного та історико-культурного потенціалу. Забезпечення процесу інтелектуалізації праці шляхом підвищення рівня освіти та покращення роботи сфери охорони здоров'я. Розвиток інфраструктурного забезпечення малих міст (транспорт та логістика, цифрові технології, мобільний зв'язок тощо), диверсифікація внутрішніх та міжміських зв'язків
Екологічний компонент	Рациональне використання міських природних ресурсів, у т. ч. водних та земельних ресурсів. Покращення якості навколишнього природного середовища. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення. Ви рішення питання збирання та утилізації ТПВ. Запровадження заходів енергоефективності. Популяризація ідей дбайливого ставлення мешканців малих міст до екології. Розвиток екологічно зорієнтованого виробництва, екологічно-зорієнтованих видів економічної діяльності
Інституціональний компонент	Стабільність суспільно-політичної та національно-етнічної ситуації в малому місті. Ефективне використання інтелектуального капіталу. Розвиток інфраструктури (виробничої, транспортної, інформаційної тощо). Розвиток дієвого місцевого самоврядування. Створення та розвиток громадських організацій. Забезпечення безпеки і прав громадян, декриміналізація міста тощо

Джерело: складено автором за [7; 8; 11; 12]

малого міста (з урахуванням особливостей його демографічного, соціокультурного, виробничого та екологічного розвитку).

Ефективна реалізація економічних інтересів малого міста формує його економічну безпеку. Під економічною безпекою малого міста традиційно розуміють внутрішню здатність протидіяти ризикам та загрозам, наявність власного внутрішнього економічного, екологічного, соціального, інформаційного, інституціонального потенціалу, що забезпечує тривалий безпечний і стабільний розвиток малого міста як в умовах повсякденного існування, так і в умовах кризових явищ. Метою системи забезпечення економічної безпеки малого міста є недопущення кризових явищ (або ж мінімізація їх негативних проявів), підтримка нормального функціонування економіки малого міста та сприяння її розвитку; виявлення ризиків та загроз; застосування адекватних та дієвих заходів щодо їх відвернення та нейтралізації; захист життєво важливих економічних інтересів населення малого міста, територіальної громади загалом. Економічна безпека малого міста у XXI ст. на пряму пов'язана із переходом малих міст до ідеології сталого розвитку.

Сталий розвиток малих міст ґрунтується на комплексному врахуванні трьох ключових напрямів та пріоритетів розвитку: економічного, екологічного та соціального складників.

Економічний складник передбачає забезпечення інтенсивного типу економічного зростання, що ґрунтується на інноваціях, енергозбереженні, енергоефективності, на ефективному на заощадливому використанні природних та людських ресурсів – основи для отримання максимального економічного ефекту, досягнення стабільного економічного зростання з мінімальними витратами ресурсів. Для малого міста до сфери пріоритетних економічних інтересів слід віднести: створення нових робочих місць, вирішення проблеми енергозабезпечення та енергонезалежності за рахунок власних (місцевих) ресурсів), розвиток інфраструктури (транспортної, виробничої, соціальної, інформаційної), пошук стабільних джерел наповнення місцевих бюджетів тощо.

Екологічний складник сталого розвитку тісно пов'язаний з економічною та соціальною сферами. Йдеться про забезпечення такого типу економічного зростання, який не буде негативно позначатися на життєдіяльності нинішніх та майбутніх поколінь. Наприклад, йдеться про прийняття еколого-економічних рішень під час розв'язання проблем енергозабезпечення, водопостачання та водовідведення, утилізації твердих побутових відходів (ТПВ) тощо. Для малого міста до сфери пріоритетних економічних інтересів сталого (еколого-безпечного) розвитку доцільно віднести: екологізацію енергозабезпечення, розвиток відновлюваної енергетики; забезпечення мешканців малого міста чистою питною водою, вирішення проблеми водопостачання та водовідведення, утилізації ТПВ тощо. Збереження природних ресурсів і охорона навколишнього середовища, перехід до ефективного споживання невідновлюваних ресурсів та їх поступова заміна відновлюваними, припинення забруднення навколишнього природного середовища й збереження природного середовища проживання людини – невід'ємні складники економічної безпеки малого міста.

Соціальний складник сталого розвитку передбачає задоволення потреб людини (мешканців місцевої громади) у робочих місцях, продовольстві, енергії, медичній допомозі, чистій питній воді; наявність відповідного рівня

освітніх, медичних, культурних, інформаційно-комунікаційних послуг, що забезпечать для людини комфортне, безпечне проживання у малому місті.

Отже, можна стверджувати, що економічні інтереси сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави зорієнтовані на людиноцентричний розвиток, який комплексно враховує всі аспекти безпечного, комфортного проживання людини у малих містах і є важливим складником системи економічної безпеки регіону та економічної безпеки держави у цілому.

Висновки. Формування економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави відповідає вимогам існування розвиненої ринкової економіки, формує матеріальну базу для реалізації принципу субсидіарності, визначає роль та місце економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі регіональних економічних інтересів та в системі економічної безпеки держави.

Економічні інтереси сталого розвитку малого міста спрямовані на максимальне задоволення потреб його системного розвитку, що поєднує економічний, соціальний та екологічний складники (у т. ч. забезпечення виробничої та невиробничої інфраструктур, благоустрою, транспортних розв'язок, житлового та офісного будівництва, розвитку об'єктів соціальної, медичної, культурної сфери, екологізації виробництва тощо); орієнтовані на задоволення потреб територіальної спільноти (громади), задоволення матеріальних та духовних потреб людини – мешканців малих міст. В основі економічних інтересів малого міста перебувають цілі, пов'язані із забезпеченням комфортного та безпечного проживання людини на всій території малого міста, адже саме людина була, є та буде основною метою соціально-економічного розвитку та досягнення економічної безпеки на рівні міста (малого міста), регіону, держави.

Для малого міста до сфери пріоритетних економічних інтересів сталого розвитку в системі економічної безпеки держави слід віднести: створення нових робочих місць, вирішення проблеми енергозабезпечення та енергонезалежності за рахунок власних (місцевих) ресурсів), розвиток інфраструктури (транспортної, виробничої, соціальної, інформаційної), знаходження стабільних джерел наповнення місцевих бюджетів тощо. Збереження природних ресурсів та охорона навколишнього середовища, перехід до ефективного споживання невідновлюваних ресурсів та їх поступова заміна відновлюваними, припинення забруднення навколишнього природного середовища й збереження природного середовища проживання людини – невід'ємні складники економічної безпеки малого міста.

Синергетичний, комплексний підхід до реалізації економічних інтересів сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави дає змогу збалансовано та ефективно вирішувати питання економічного, соціального, екологічного та інституціонального характеру. Своєю чергою, інтеграція локальної економічної безпеки з регіональною і національною економічною безпекою, додержання балансу економічних інтересів малого міста, регіону та держави є підґрунтям дотримання принципів економічної безпеки країни у цілому.

Економічні інтереси сталого розвитку малих міст у системі економічної безпеки держави зорієнтовані на людиноцентричний розвиток, який комплексно враховує всі аспекти безпечного, комфортного проживання людини в малих містах, є важливим складником системи економічної безпеки регіону та економічної безпеки держави у цілому.

Список використаних джерел:

1. Єрмошенко М.М. Національні економічні інтереси : реалізація і захист / М.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 1–2. – С. 18–24.
2. Онищенко В.О. Системний підхід у дослідженні національних економічних інтересів як чинника економічної безпеки держави / В.О. Онищенко // Економіка і регіон. – 2013. – № 4. – С. 3–9.
3. Предборський В.А. Економічна безпека держави : [монографія] / В.А. Предборський. – К. : Кондор, 2005. – 391 с.
4. Olson M. The Rise and Decline of Nations: Economic Growth, Stagflation, and Social Rigidities. / Mancur Olson. – New Haven: Yale University Press., 1982. – 276 p.
5. Elster J. The Cement of Society: A Survey of Social Order (Studies in Rationality and Social Change) / Jon Elster. – Cambridge: Cambridge University Press, 1989. – 320 p.
6. Cole A. Local Governance in England and France / A. Cole, P. John. – Routledge: Routledge press, 2001. – 208 p.
7. Власюк О.С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання / О.С. Власюк. – К. : Акад. фін. Управління, 2011. – 474 с.
8. Шлемко В.Т., Бінько І.Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : [монографія] / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько. – К. : НІСД. – 1997. – 144 с.
9. Portney E. Kent. Taking Sustainable Cities Seriously: Economic Development, the Environment, and Quality of Life in American Cities (American and Comparative Environmental Policy). – New York: The MIT Press, 2013. – 400 p.
10. Ceulla Andreas. Urban policy and local economic interests in Northern Ireland: a city comparison // International journal of Urban and Regional Research. – 1996. – P. 466–479.
11. Шевченко Л.С. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування : [монографія] / Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, С.М. Макуха [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.С. Шевченко. – Х. : Право, 2009. – 312 с.
12. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – К. : НІСД, 2016. – 688 с.
13. Statistics on European cities [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_European_cities.
14. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2017 року. – К. : Державна служба статистики України, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
15. Population Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.population-europe.eu/>.

Аннотация. В статье определены суть и особенности проявления экономических интересов устойчивого развития малых городов в системе экономической безопасности государства. На основе системного подхода даны понятия экономических интересов и особенностей проявления экономических интересов устойчивого развития малых городов. Рассмотрены особенности развития малых городов в странах ЕС и в Украине, очерчены системные проблемы развития малых городов Украины. Определены приоритетные экономические интересы устойчивого развития малых городов в системе экономической безопасности государства с учетом комплекса экономической, экологической и социальной составляющих на основе человекоцентричного подхода.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экономическая безопасность, экономические интересы, экономические интересы устойчивого развития, экономическая, экологическая, социальная составляющие устойчивого развития, человекоцентричный подход.

Summary. The core and performance peculiarities of economic interests of small town sustainable development within the system of state economic security are identified. Applying the system approach, the terms ‘economic interests’ and ‘economic interests of small town sustainable development’ are defined. The peculiarities of small town development in EU countries as well as in Ukraine are considered, the system problems of Ukrainian small towns development are outlined. The priority economic interests of small town sustainable development within the system of state economic security are determined concerning the unity of economic, social and ecological components grounded on humanocentric approach.

Key words: sustainable development, economic security, economic interests, economic interests of small town sustainable development, economic, social, ecological components of sustainable development, humanocentric approach.